

Motion till riksdagen 2025/26:3605

av Mikael Larsson m.fl. (C)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabellen i motionen.

Motivering

Att Sverige är ett land som bygger säkerhet med andra har varit grunden för svensk säkerhets- och försvarspolitik sedan alliansregeringens dagar. Genom Sveriges inträde i Nato har det fått verklig betydelse. Viktiga och stora satsningar på försvaret kommer göras de kommande åren. Den uppgörelse som gjorts mellan riksdagens partier är viktig, men fler satsningar behövs på sikt och därtill en långsiktig finansiering för ett starkare militärt försvar.

Det civila försvaret behöver ges mer uppmärksamhet då detta är helt avgörande för totalförsvarsplaneringen och för Sveriges säkerhet. Medel kommer nu att tillföras, men mycket arbete återstår ännu.

På samma sätt finns ett behov av att stärka samhällets krisberedskap i stort. Även om säkerhetspolitiken tar mycket av utrymmet i debatten just nu kommer Sverige och Europa också i framtiden att drabbas av andra typer av kriser. Sverige behöver stå rustat också för att klara denna typ av utmaningar. Både vad gäller krisberedskap och civilt försvar spelar kommuner och regioner en viktig roll och det är avgörande att de kan få rätt förutsättningar att utföra sitt viktiga arbete inom dessa områden.

Sveriges stöd till Ukraina måste fortsatt vara prioriterat. Att fortsätta, och stärka, stödet till Ukraina är att ge ukrainarna möjlighet att försvara sig mot Rysslands anfallskrig, men det är också avgörande för vår egen och hela Europas säkerhet.

Militärt försvar

Försvarsanslagen har ökat kraftigt de senaste åren, något Centerpartiet prioriterat och drivit på för. Vi ser nu att säkerhetsläget och de krav som ställs på Sverige genom medlemskapet i Nato lett till breda överenskommelser om att göra ytterligare satsningar på försvaret, såväl det militära som det civila. Centerpartiet har sammantaget haft en avgörande roll för att säkerställa ekonomiska förstärkningar till försvaret det senaste decenniet. Att det finns bred enighet kring satsningar är positivt.

Det finns emellertid många utmaningar för försvaret. Tyvärr har förmågetillväxten påverkats negativt av kriget i Ukraina med ökade krav på beredskap, men också av ett uppdämt behov av reparationer och behov av reservdelar, av personalbrist. Personalen är Försvarsmaktens viktigaste resurs i utvecklingen av försvarsförmågan. I takt med att försvarsekonomin växer ser vi också ökade möjligheter att villkor och incitamentsstrukturer utvecklas och blir så pass bra att personalen väljer att stanna kvar, eller komma tillbaka.

Svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga, genom omedelbart gripbara krigsförband. Förmågan att samtidigt mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap, enskilt eller tillsammans med allierade, är prioriterad. Att arméns förmågeutveckling fortsätter och prioriteras är av stor vikt, det gäller både fältförbandens och territorialförbandens förmåga. Vi ska också kunna försvara svenskt territorium till sjöss, enskilt under svensk ledning eller under ledning av allierade. Förmågan till sjökontroll för att hålla sjövägarna öppna ska utvecklas både på västsidan med Göteborgs hamn och i Östersjön. Sverige ska också kunna försvaras i luften genom att svensk luftförsvarsförmåga utvecklas i ett bredare perspektiv än Jas Gripen. Det innebär att flygvapnet tillsammans med arméns luftvärn och marinen ska kunna kontrollera luftrummet, skydda mot fienders flygvapen och fjärrstridsmedel. Uthållighet i krigsorganisationen skapas också genom en ändamålsenlig logistik. Det är en förutsättning inte bara för att kunna verka i fred, kris och krig utan också för ett effektivt och ändamålsenligt världsstöd. Det innebär att försvarets behov och Sveriges säkerhet berörs av mer än bara den enskilda försvarsbudgeten. Andra åtgärder, exempelvis för infrastrukturen, kommer också vara av stor betydelse.

För Centerpartiets del ser vi att Östersjökusten och hela Östersjön kommer bli än mer strategiskt viktiga och att Sverige kommer få en viktig roll i försvaret av densamma, tillsammans med övriga Östersjöstater. På samma sätt ser vi att områdena kring Arktis och Barents hav också kommer vara strategiskt viktiga för Sverige att bidra i försvaret av. Här blir inte minst vinterförmågan viktig att fortsätta utveckla. Den nordiska och nordisk-baltiska dimensionen och samarbetet i denna krets kommer fördjupas allt mer och svenskt försvar integreras i en större Natohelhet. Det binder ihop vår region i en tydlig större regional kontext samtidigt som det stärker den transatlantiska länken. Över tid behöver också cybersäkerheten stärkas ytterligare inom Försvarsmakten och resten av samhället, på bredden och spetsen.

Krisberedskap och utvecklingen av det civila försvaret

Rysslands krig i Ukraina och de hybridattacker vi dagligen ser innebär stora utmaningar också för svensk fredstida krisberedskap och det har visat på vikten av att snabbt vidta ytterligare åtgärder för att bygga upp ett modernt civilt försvar med åtgärder som gör

skillnad på både kort och lång sikt. Det civila försvarets behov ska vara dimensionerande för beredskapsplaneringen. Erfarenheter från Rysslands krig i Ukraina ska kontinuerligt dras och påverka beredskapsutvecklingen i Sverige.

Vi ser tydliga behov av att stärka cybersäkerheten, av investeringar för att skydda samhällsviktig infrastruktur lokalt, regionalt och nationellt. Vi ser också behov av att säkerställa kompetens- och personalförsörjningen både i kris och under höjd beredskap. Befolkningsskyddet och räddningstjänsten behöver också förutsättningar att verka under höjd beredskap.

Sverige behöver bygga motståndskraft i grunden och att dra nytta av de gröna näringarna för att stärka förnödenhetsförsörjningen och minska beroendet av utländsk olja och gas. Lagerhållning av livsmedel och insatsvaror är frågor som är aktuella och där mer behöver göras. Detsamma gäller motståndskraften i övrigt för företagen inom de gröna näringarna så att de kan fortsätta verka även i kris och krig. På samma sätt behövs ett fortsatt och stärkt samarbete med näringslivet på både nationell och regional nivå; det bör ske på lika villkor och med ömsesidig insikt om beroenden och mervärden. Hänsyn behöver också tas till mindre företags förutsättningar då även dessa har en viktig roll att spela för det civila försvaret och beredskapen.

Centerpartiet kommer fortsätta att driva på för att nödvändiga förändringar kommer på plats och att de beslut som redan fattats av riksdagen får genomslag och blir verklighet och att än mer görs. När ökade krav ställs på kommuner och regioner behöver finansieringsprincipen fortsatt få genomslag. Kommuners och regioners beredskap och skydd för samhällsviktig verksamhet utgör grunden för motståndskraften i vårt lands civila försvar.

I det pågående kriget i Ukraina har Ryssland vid upprepade tillfällen genomfört såväl cyberattacker som fysiska attacker mot energisektorn. Även energisektorn i EU och Sverige har attackerats digitalt under senaste året. Att energisektorn används strategiskt som pjäs i det säkerhetspolitiska spelet har varit tydligt de senaste åren. Ett exempel på detta är när Ryssland har använt minskade gasleveranser som medel för att nå strategiska mål. Inom energisektorn finns det därför en stor och befogad oro för hotbilden mot energiinfrastrukturen i Sverige och avsaknaden av förmågor att stå emot dessa. Störningar i energisektorn i Sverige kan dessutom ge kaskadeffekter i Europa, då Sverige är en avgörande leverantör till kontinenten. Därför är Sveriges energisektor i ett särskilt utsatt läge. Diskrepansen mellan hotbild och förmågor är alltför stor.

För att minska diskrepansen vill Centerpartiet se en robust kommunal energiförsörjning som innebär att det skapas bättre förutsättningar för lokal distribution av el och minskar risken för avbrott i lokal värmeförsörjning.

Den kommunala beredskapen behöver stärkas och det arbetet behöver påskyndas. Alla olyckor, översvämningar, skolskjutningar, terrorattacker, pandemier eller vilken fredstida kris vi nu än menar kommer alltid ske i en kommun. Kommunerna kommer också vara den aktör som måste hantera konsekvenserna av ett väpnat angrepp för sina invånare inte minst vad gäller befolkningsskyddet, inklusive tillgängliga och ändamålsenliga skyddsrum. Kort och gott – kommunerna har en nyckelroll både i den fredstida krisberedskapen och i totalförsvaret. Sveriges kommuner måste därför också ha en beredskap för flera olika hot samtidigt. Men kommunerna måste få bättre förutsättningar för det, mer pengar men också bättre stöd och minskad byråkrati.

Ett fortsatt och stärkt stöd till Ukraina

Det är bra att regeringen skapar en särskild fond för stödet till Ukraina, men tyvärr är den inte tillräcklig. Centerpartiet har varit pådrivande för en särskild, och i sin helhet omedelbart tillgänglig, Ukrainafond för stödet till Ukraina på en procent av BNP per år utanför ordinarie statsbudget. Den lösning som regeringen valt innebär en risk att nödvändigt stöd till Ukraina i praktiken skjuts på framtiden. Med Centerpartiets ökade ambition är vår bedömning att det är möjligt att skicka Jas, för att stärka luftförsvaret av Ukraina. I det ryms också resurser för logistik, reparation och annat nödvändigt stöd.

Anslagsförslag för 2026 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	77 066 828	15 000
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	15 306 336	±0
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	71 191 794	±0
1:4 Forskning och teknikutveckling	1 463 905	±0
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	15 781	±0
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	522 014	±0
1:7 Officersutbildning m.m.	381 980	±0
1:8 Försvarets radioanstalt	3 425 329	±0
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	796 361	±0
1:10 Nämnder m.m.	9 236	±0
1:11 Försvarets materielverk	4 248 967	±0
1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	14 981	±0
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys	93 821	±0
1:14 Stöd till Ukraina	39 725 000	275 000
2:1 Kustbevakningen	2 031 678	±0
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850	±0
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580	±0
2:4 Krisberedskap	4 040 508	±0
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	454 671	±0
2:6 Myndigheten för civilt försvar	2 017 449	±0
2:7 Statens haverikommission	67 141	±0
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	159 794	±0
2:9 Rakel Generation 2	799 389	±0
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	655 092	-108 000
Summa	225 022 485	182 000

Centerpartiet satsar på inrättandet av ett cyberhemvärn, vilket ökar anslagen under 1:1 med 15 miljoner årligen 2026–2028. Regeringen minskar anslagen under 1:14 Stöd till Ukraina för tvångsinlösen av vissa vapen i Sverige. Centerpartiet avvisar detta, vilket ökar anslagen under 1:14 Stöd till Ukraina med 275 miljoner kr 2026. Centerpartiet avvisar regeringens paket för genomförande av Kärnkraftsprövningsutredningens förslag, vilket minskar anslagen under 3:1 med 108 miljoner kr 2026, 165 miljoner 2027 och 215 miljoner 2028.

Mikael Larsson (C)

Kerstin Lundgren (C)

Niels Paarup-Petersen (C)